

การศึกษาเรื่องความหลากหลายของของป่า และการใช้ประโยชน์ของชุมชนในโครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ ดอยจอมพาย จังหวัดเชียงใหม่ ได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การศึกษาความหลากหลายของของป่า ใช้วิธีการวางแผนทดลองแบบ quadrat method โดยวิธีสุ่มเลือกตัวแทนแปลงทดลองรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาด 40 x 40 ตารางเมตร ในป่าธรรมชาติ 3 ประเภท คือ ป่าดงดิบ ป่าเบญจพรรณ และป่าเต็งรัง ในพื้นที่ 3 ระดับ ได้แก่ ระดับต่ำ ระดับกลาง และระดับสูง ทำการเก็บข้อมูลชนิดและปริมาณของของป่าที่ชุมชนบ้านสามใช้ประโยชน์ รวมทั้งการเดินสำรวจเส้นทางเดินหาของป่าของชุมชน และศึกษาการเก็บหา การใช้ประโยชน์ และการจัดการของป่าของชุมชนบ้านสามโดยการประชุมกลุ่มย่อย เพื่อวางแผนงานในการจัดการทรัพยากรของของป่าของชุมชนบ้านสาม

ผลจากการวางแผนทดลองในป่าธรรมชาติซึ่งเป็นป่าดิบเขา พบของป่าทั้งหมดอย่างน้อย 88 ชนิด ค่าดัชนีความหลากหลายของของป่าทั้ง 3 ประเภท และ 3 ระดับ มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99% ค่าดัชนีความหลากหลายของของป่าโดยเฉลี่ยของ Shannon-Wiener เท่ากับ 2.9766 ของ Fisher et al. เท่ากับ 5.8897 ค่าดัชนีความสม่ำเสมอของ Pielou เท่ากับ 0.6232 และดัชนีความหลากหลายของ Simpson เท่ากับ 0.7668

ผลจากการวางแผนทดลอง การเดินสำรวจตามเส้นทางเดินหาของป่าของชุมชน และจากการประชุมกลุ่มย่อย พบว่าชุมชนเก็บหาของป่าทั้งในป่าธรรมชาติ ตามลำห้วย หรือไร่นาของชุมชนด้วย ทำให้ทราบว่าของป่าที่ชนเผ่าละโว้บ้านสามใช้ประโยชน์มีทั้งหมดอย่างน้อย 149 ชนิด ซึ่งเมื่อแยกชนิดตามการใช้ประโยชน์ของชุมชนพบว่า เป็นของป่าประเภทพืชอาหาร 76 ชนิด สมุนไพร 28 ชนิด เป็นทั้งพืชอาหารและสมุนไพร 17 ชนิด ใช้ในพิธีกรรม 2 ชนิด ใช้ประโยชน์อื่น ๆ 18 ชนิด เป็นทั้งพืชอาหารและใช้ในพิธีกรรม 2 ชนิด เป็นทั้งพืชอาหารและใช้ประโยชน์อื่น ๆ 3 ชนิด เป็นสมุนไพรและใช้ประโยชน์อื่น ๆ 1 ชนิด และเป็นทั้งพืชอาหาร พิธีกรรม และใช้ประโยชน์อื่น ๆ อีก 2 ชนิด ของป่าบางชนิดเก็บหาได้ตลอดปีและหลายชนิดเก็บได้เฉพาะฤดูกาล ราษฎรในชุมชนเก็บหาของป่าเพื่อการยังชีพในครัวเรือนเท่านั้น แต่ในปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้วิถีชีวิตของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปโดยมีการพึ่งพิงของป่าลดลง ส่งผลให้ความรู้หรือภูมิปัญญาด้านของป่าของชุมชนลดลงด้วย

The study on “Non-Wood Forest Product Diversity and Its Utilization at the Royal Initiative Project, Doi Ompai Highland Agriculture Development Station”, which was conducted at Pang Hin Phon Sub-district, Mae Cham District, Chiang Mai Province, was divided into two parts. The first part was the study on non-wood forest product diversity by quadrat method using 40 x 40 m.² sample plots at 3 levels of low, medium and high altitudes and 3 types of Baan Sam community’s utilization forests (Pa Koobaan, Pa Anurak and Pa Khun Nam). It consisted of the collection of data from the sample plots on the species and quantity of non-wood forest products used by Baan Sam community including a survey of the species only along the community trail. The second part used the focus group to determine the utilization and management of non-wood forest products of Baan Sam community in order to formulate the guidelines for sustainable management of non-wood forest products at Baan Sam community.

Results of data collection from sample plots showed at least 88 species which indicated that the diversity of the 3 types of forests at 3 levels were not significantly different in statistics at 99%. The average species diversity index by Shannon-Wiener was at 2.9766; Fisher, et al. at 5.8897; Pielou at 0.6232; and, Simpson at 0.7668.

Results of the investigation from sample plots, a survey along the community trail and focus group of Baan Sam community showed that the local people collected non-wood forest products in the forests, along the stream or field showed that a total of 149 non-wood forest product species were found and which were consumed by Lawa community. These consisted of 76 edible plants, 28 medicinal plants, 17 edible/medicinal plants, 2 ritual plants, 18 species for other purposes, 2 edible/ritual plants, 3 edible/other purposes species, 1 medicinal/other purposes species and 2 edible/ritual/other purposes species. Many species of non-wood forest products were ably collected all year round but several species could only be collected in a certain period. Majority of the Lawa families collected non-wood forest products for household consumption. However, the influence of high technology has caused Lawa community to reduce the consumption of non-wood forest products and this made a direct impact on reducing the knowledge and local wisdom of the non-wood forest products.